

TADEUSZ WOLFENBURG.

Nauka w szkołach policyjnych i przegląd materiału naukowego.

(Dokończenie).

Rozp. z 3 czerwca 1919 r. o oddawaniu broni, amunicji, granatów ręcznych oraz wszelkich materiałów wybuchowych Tyg. Urz. № 17; rozp. z 11 czerwca 1919 r. o zdradzie Tyg. Urz. № 22 z 1911; rozp. z 19 lipca 1919 r. w przedm. przestępstw zagrażających bezp. państwowemu i publicznemu Tyg. Urz. № 30 z 19; rozp. z 21 1919 r. w przedmiocie ograniczenia wolności zebrań Tyg. Urz. № 32 z 19; ust. z 18 marca 1921 r., w przedm. zmiany przepisów o wymiarze grzywnien nawiązek i wynagrodnego Dz. Ust. Rz. P. P. № 31.

B) *Z procedury karnej.* a) *ustawy niemieckie:* Ustawy o odszkodowaniu osób niewinnie przytrzymanych w areszcie śledczym z 14 lipca 1904 r. Dz. Pr. str. 321; ust. o organizacji sądowej z 22 stycznia 1887 r. Dz. Pr. str. 41 (ze zmianami polskiego rozp. z 15 grudnia 1919 r. i ust. o uproszczeniu karn. wymiaru sprawiedliwości z 21 października 1917 r. Dz. Pr. str. 1037); pruska ust. z 27 kwietnia 1883 r. Zb. ust. str. 65 w przedm. wydawania policyjnych nakazów karnych za wykroczenia i postanowienia pruskiej ordyn. polubownej z 29 marca 1879 r. o postępowaniu pojednawczym w sprawach o zniewagi i uszkodzenia cielesne Zb. ust. str. 321.

b) *Ustawy polskie:* rozp. o przejściu wymiaru sprawiedliwości w obszarze b. Dzieln. pr. na Rzplita Polską z dn. 15 grudnia 1919 r. Tyg. Urz. № 70 z 19; — rozp. o urzędach i urzędnikach sądowych w b. dzieln. pruskiej z 15 grudnia 1919 r. Tyg. Urz. № 70 z 19; — rozp. o organizacji sądów z b. Dzieln. pr. z 15 grudnia 1919 r. Tyg. Urz. Nr. 70 z 1919, — rozp. o języku urzędowym w sądownictwie z 15 grudnia 1919 r. Tyg. Urz. Nr. 70 z 19, — rozp. o organizacji sądownictwa karnego w b. Dzieln. pruskiej z 15 grudnia 1919 r. Tyg. Urz. Nr. 70 z 19; — rozp. o urzędzeniu sądów pokoju w b. Dzieln. pruskiej z 15 grudnia 1919 r. Tyg. Urz. № 70 z 19.

Grupa IV. Ustawy karne wydane dla całego obszaru Rzplitej Polskiej.

1) *Ustawy:* Przywilej w dziedzinie prawa karnego: ustawa o nietykalności członków Sejmu Dz. Pr. P. P. № 31 i 19. Dekret z 3 stycznia 1919 r. zawierające postanowienia karne za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich Dz. Pr. P. P. № 5; — ust. z 18 marca 1921 r. o zwalczaniu przestępstw z chęci zysku popełnionych przez urzędników; Dz. Urz. Rz. P. P. № 30 z 21; — ust. z 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej Dz. U. Rz. P. P. № 67 z 20; — ust. z 24 maja 1921 r. przedmiocie amnestji Dz. U. Rz. P. P. Nr. 42 z 21.

2) *Podręczniki zawodowe:* Ustawa o nietykalności członków Sejmu ustawodawczego

(wyd. i obj. Dr. J. Reinhold); — ust. o zwalczaniu lichwy wojennej (wyd. i obj. tenże).

3) *Podręczniki naukowe:* System prawa karnego—ze stanowiska nauki i trzech kodeksów obowiązujących w Polsce — Dr Edmund Krzymuski (Część ogólna, wyd. 1921): Rys prawa karnego obowiązującego na ziemiach polskich—Dr J. Reinhold (Część ogólna).

Grupa V. Nauka prawa państwowego i administracyjnego.

1) *Ustawy i rozporządzenia.* Prawa Państwa Polskiego (wydanie prof. Wład. Leop. Jaworskiego). Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych Państwa Polskiego—Andrzej Langschampes. Ustawy i rozp. admin. (wyd. Wyd. III Kmdy Gł. Pol. P.). Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 17 marca 1921 r.

2) *Podręczniki zawodowe:* Podręcznik prawa i administracji z uwzględnieniem ogólnych zasad prawno-państwowych. Część ogólna, Michał Waśkowski (w druku). Administracja wraz z krótkim zarysem nauki o państwie. M. Sonnenberg. Zarys nauki o państwie, Władysław Sobolewski. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 17 marca 1921 r. (wydał Edward Dubanowicz). Skorowidz dekretów i ustaw, rozporządzeń i okólników, Roman Hausner.

3) *Podręczniki zawodowe dla dzielnic:* a) dla b. zab. austr.: Podręcznik ustaw państwowych i rozp. minist., oraz podręcznik ustaw krajowych i rozp. namiest. dla Galicji; b) dla b. zab. ros. (brak odpowiedniego opracowania w języku polskim); c) dla b. zab. prus.: (brak odpowiedniego opracowania w języku polskim).

4) *Podręcznik naukowy:* Krótki zarys pojęć socjologicznych i prawno-państwowych, Dr. Bronisław Stelmachowski.

Uwaga. Zbiór przepisów policyjnych, oraz ustaw i rozporządzeń administracyjnych Rzeczypospolitej Polskiej dla użytku policji państwowej (w opracowaniu).

Grupa IV. Nauka policyjna śledcza.

1) *Najważniejsze ustawy i rozporządzenia.* Ustawa o policji Państwowej z 24 lipca Dz. Ust. № 61 z 1919 r.; przepisy o organizacji Komendy Głównej P. P. Monitor № 213 z 19 (zmiana w rozk. Komendy Gł. № 118 z 1921); przepisy o organizacji komend okręgowych i powiatowych P. P., Dz. Ust. № 94 z 19; przepisy dyscyplinarne dla P. P., Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. № 46 z 19; ust. o uposażeniu P. P. z 13 lipca 1920, Dz. Ust. № 65 z 20; ust. o umundurowaniu P. P. z 2 marca 1920, Dz. Ust. № 26 z 20; rozp. Min. Spr. Wewn. i Min. Spr. Wojsk. w przedm. stosunku policji do wojska, Monitor № 108 z 20; rozp. Min.

Spr. Wojsk. o dezercji, Monit. № 165 z 20; rozp. Min. S. Wewn. o rejestracji cudzoziemców, Monit. № 214 z 20; ust. z 25 lipca 1919 o zapewnieniu bezpieczeństwa państwa w czasie wojny, Dz. Ust. № 61 z 19; dekret w przedmiocie tymcz. przepisów prasowych, Monit. № 34, 35 i 36 z 19; ust. z 20 stycznia 1920 o obywatelstwie Państwa Polskiego, Dz. Ust. № 72 z 20; rozp. Rady Min. z 28 sierpn. 1919 o tymcz. organizacji pow. władz administracyjnych I. inst. w b. zab. ros., Dz. Ust. № 72, z rozp. wykon. Dz. Urz. № 90 z 19; ust. z 2 sierpnia 1919 o org. władz II. inst., Dz. Pr. P. P. № 65, z rozp. wyk. Dz. U. P. P. № 90 z 19 i zmianą z Dz. U. P. P. № 39 z 21; Ust. z 3 grudnia 1920 o tymcz. organizacji województw w b. zab. austr., Dz. U. P. P. № 117 z 20 z rozp. wyk. Dz. Ust. P. P. № 39 z 21; ustawa z 30 stycz. 1920, o utworzeniu tymcz. Wydz. Samorządowego w Galicji, Dz. U. P. P. № 11 z 20; dekr. o Samorządzie państwowym z 1 lutego 1919, Dz. Pr. P. P. № 13 z 19; dekret o Samorządzie miejskim z 4 lut. 1919, Dz. Pr. P. P. № 15; dekr. z 22 list. 1918 o samorządzie gminnym w b. zab. ros. Dz. Pr. P. P. № 18 z 18; ust. z 31 lip. 1919 o tymcz. org. władz i urzędów skarbowych, Dz. Pr. P. P. № 65 z 19; ust. z 31 lip. 1919 w przedm. utworzenia Prokur. Gener. w Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. Pr. P. P. № 65 z 19.

2) *Instrukcje:* Instrukcje i przepisy wykonawcze w rozkazach Komendy Głównej; tymczasowa instrukcja służbowa dla Policji Państwowej; przepisy biurowe dla policji; przepisy biurowe dla komisarjatów i posterunków; przepisy koszarowe dla Policji Państwowej.

3) *Podręczniki zawodowe:* Podręcznik dla przodowników policji wykonawczej, J. Misiewicz. Taktyka kryminalna, M. Sonnenberg.

Służba śledcza. Wyd. Wyd. III. Komendy Gł. Kryminalistyka, Herman Czerwiński (zab. ros.). Badanie istoty czynów występnych (Dr. G. Gross), skróć opracowany przez prof. Hoepflera (przekład Gazyety Policji Państwowej). Podręcznik do służby daktyloskopijnej, W. Ludwikowski. Portret z pamięci, Dr. Jan Schneickert (tłóm. w Gazecie Pol. Państw. z r. 1920). Uwagi z dziedziny medycyny sądowej, Zygmunt Z. A. (w Gazecie Policji Państwowej r. 20). Układanie psów policyjnych, A. Grimm (w Gazecie Policji Państwowej z r. 1920). Szkic wykładów higieny, medycyny sądowej i ratownictwa ze zbiorem najważniejszych ustaw sanitarnych, Dr. M. Offmański (w druku). Choroby zakaźne, Dr. Palmirski. Ratownictwo, Dr. Łazarewicz. Kontrola i ocena produktów spożywczych, Dr. A. Fruchtman (w Gazecie Policji Państwowej z r. 1920).

Cechy bolszewickiej inwazji.

—o—

Rok dzielący nas od chwili, kiedy wojska polskie odparły pod murami stolicy bolszewicką nawałę, pozwala nam już spojrzeć krytycznie na charakter najazdu, który był czemś więcej niż inwazją wroglej armji. Oprócz krwi i ognia, oprócz zapowiedzi zniszczenia z trudem zdobywanego przez Polskę samodzielnego stanowiska międzynarodowego, oprócz zapowiedzi oderwania olbrzymiej połaci ziem rdzennie polskich, niósł on sięgającą najgłębszych podstaw zmianę ustroju społecznego w imię rzekomej „woli ludu” o którą nie myślano nawet się zapytać.

Całe społeczeństwo polskie, a szczególnie ci wszyscy, którzy mieli nieszczęście znaleźć się na terenach zajętych przez wroga, długie lata będą mieli w pamięci, jak w praktyce wyglądała realizacja haseł komunistycznych, w imię których jakoby armja Rosyjskiej Republiki Sowieckiej nie zawahała się wtargnąć do serca odradzającej się z niewoli Polski, do rdzennych ziem demokratycznej Rzeczypospolitej, aby siłą oręża zaprowadzić tam ustrój, o który, czy jest zgodny z wolą ogółu czy nie, do tej pory rząd komisarzy nie miał odwagi zapytać swego własnego społeczeństwa.

Inwazja bolszewicka była tak olbrzymim splotem wypadków i zjawisk polityczno-społecznych, dotyczących wszystkich dziedzin życia narodu, że w pamięci każdego Polaka musiała się zarysować pewna synteza, pewien pogląd ogólny na jej charakter i skutki. Synteza ta oparta jest przeważnie, jeżeli nie na

własnych przeżyciach, to na opowiadaniach naczynych świadków, na korespondencjach i depeszach dzienników, operujących bądź doraźnymi uogólnieniami, bądź materiałem ściśle lokalnym, dotyczącym pojedynczych miejscowości i faktów.

Uogólnienia te i wnioski nie oparte na ściśle rzeczowym badaniu, przeprowadzonym według określonej metody na całym terenie inwazji, nie mogły stanowić dostatecznego materiału dla rządu, który niezwłocznie po odparciu wroga, przystąpić musiał do olbrzymiego dzieła gojenia ran, jakie wraża ręka na tak wielkie przestrzeni zadała organizmowi Polski we wszystkich dziedzinach życia.

Pragnąc to zadanie należycie wypełnić, rząd musiał zatroszczyć się o materiał obiektywny, oparty na dowodach rzeczowych, bądź na ścisłych zeznaniach osób wiarygodnych, którzyby zawierał informacje bezpośrednio zebrane na terenie najazdu według jednolitego systemu.

W tym celu zostały utworzone specjalne komisje z ramienia Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które na miejscu gruntownie badały skutki inwazji. Owocem ich prac jest długi szereg raportów, wszechstronnie oświetlających znaczenie, wpływy i skutki inwazji czerwonej armji.

Brak miejsca nie pozwala nam na metodyczne i szczegółowe opracowania cennego tego materiału. Raporty te będą kiedyś bogatym źródłem dla historyków wojny bolszewickiej. Przy dorywczym wszelako przestudjowaniu ich, odsłaniają się już charakterystycznie rysy inwazji pozwalające ustalić pogląd na system postępowania najeźdźców i ich stosunek do państwa i społeczeństwa polskiego.

Z materiałów zebranych przez wymienione komisje przede wszystkim ustalić można, że władze bolszewickie traktowały Polskę nie jako kraj „oswobodzony z pod tyranji panów” lecz jako kraj podbijany, który miał się stać terenem „gospodarki i eksploatacji ze strony Rosji w podobny sposób, jak i pozornie niezależna sowiecka Ukraina i Białoruś, że ustrój polityczny oparty miał być na terrorze, przyczem rządy i administracje Polski przede wszystkim sprawować nie mieli przedstawicieli ludności rdzennej, lecz napływowej, że wreszcie ziemie okupowane miały nie tylko wyżywić i utrzymać całą olbrzymią armję sowiecką, lecz były uważane za wielki spichrz i skład wszelkiego rodzaju towaru, który niezwłocznie rozpoczynano wywozić do Rosji, celem bodajby częściowego, owocem cudzej pracy, zaspokojenia potrzeb, którym zrujnowana własną gospodarką produkcja Rosji sprostać nie mogła.

Zajmowaniu przez bolszewików miejscowości towarzyszył zwykły rabunek sklepów, przyczem charakterystyczne było w nader wielu wypadkach oszczędzanie sklepów niektórych odłamów ludności, oraz systematyczne niszczenie składnic i sklepów kółek rolniczych oraz kooperatyw spożywczych. Tu zaznaczyć trzeba, że przy odwrócenie różnic nie robiono, grabiąc i zabierając wszystko gdzie tylko i co się tylko dało.

Wkrótce po zajęciu miejscowości, urządzali w niej bolszewicy mityngi celem wyłonienia „Rewkomu” — miejscowego komitetu rewolucyjnego, który współdziałać miał w zarządzie cywilnym miejscowości. Na mityngi te będące terenem popisów oratorskich mówców bolszewickich (najczęściej nie władających poprawną